

Artikel bragt i tidsskriftet *International Horisont*, november 2005

Fokus på parlamenterne

Af Anne Mette Vestergaard

Det ligner en overspringshandling, når EU's stats- og regeringschefer har lanceret en tænkepause som svar på det dobbelte nej til forfatningstraktaten i Frankrig og Holland. EU har nemlig mere brug for handling end tanker. Navnlig er det vigtige, at borgerne bliver inddraget på et tidligere tidspunkt, end det i dag er tilfældet. Det haster, hvis der skal skabes en bedre kobling mellem Europapolitik og national politik.

I mange medlemslande har EU politikken været reserveret regering og embedsapparat og i bedste fald nogle få specialiserede parlamentsmedlemmer. Men der er behov for at sikre EU en langt stærkere plads i de nationale parlamenter, der fortsat er den vigtigste politiske arena for de fleste europæere. Det er selvfølgelig lettere sagt end gjort, men netop derfor er der ikke tid til at træde vande.

Vi kan gøre det bedre

Den strandede forfatningstraktat tog fat på et lille hjørne af problemstillingen. De nationale parlamenter skulle have mulighed for at trække et såkaldt gult kort, hvis Europa-Kommissionen skulle gå for langt og fremsætte forslag på områder, der bedre kunne løses på nationalt plan. Et sympatisk forslag, der strengt taget ikke behøver afvente en traktatændring – men blot politisk vilje – for at blive gennemført. Men der er meget mere, der kan og bør gøres rundt omkring i EU's medlemsstater. Vi er kommet langt i Danmark, men det kan gøres endnu bedre.

Da Poul Nyrup Rasmussen annoncerede sit kandidatur til Europa-Parlamentet var hovedoverskriften i Radioavisen, at "Nyrup forlader dansk politik." Dermed gav Radioavisen udtryk for den udbredte forestilling, at det der foregår i Bruxelles, Strasbourg og Luxembourg ikke har betydning for politikerne på Christiansborg. Tilsvarende volder EU stoffet enhver avis redaktør kvaler. Er det indenrigs- eller udenrigspolitik? EU falder midt imellem de sædvanlige opdelinger på indland og udland. I praksis er EU historierne ofte udlandsreaktionens ansvarsområde, til trods for at det snarere burde høre under indenrigsredaktionen, fordi EU træffer beslutninger, der har direkte betydning for borgerne.

Men det står meget værre til andre steder. Sammenligner man Danmark med andre EU-lande, er indtrykket trods alt, at der i Danmark er en stigende bevidsthed om, at EU er indenrigspolitik.

Vi skal engagere os tidligere

I Danmark er vi langsomt nået til den erkendelse, at EU-sagerne ligger et sted mellem det nationale og det internationale. Beslutningerne træffes rent fysisk i Bruxelles, hvor Kommissionen og Europa-Parlamentet holder til, og hvor EU's ministre mødes. Det kan få mange mennesker til at føle, at "EU ligger langt væk". Men politikere og medier er blevet bedre til at få frem, at der på EU-niveau træffes beslutninger, der har betydning for almindelige menneskers hverdag. EU "blander sig" i mangt og meget: Hvor gamle skal vores børn være, før de kan få sig et fritidsjob? Hvilke krav er der til sikkerheden på arbejdspladsen? Hvor mange tilsætningsstoffer må der puttes i den mad, vi spiser? Denne type beslutninger træffes på EU-niveau i et samspil mellem Kommissionen, Europa-

Parlamentet og de nationale regeringer. Men megen EU-lovgivning træder først i kraft, når de er gennemført i de nationale parlamenter.

I de fleste EU-lande har der ikke været tradition for at involvere de nationale parlamenter i regeringens arbejde på EU-området. Der er talrige eksempler på, at nationale regeringer i al ubemærkethed er med til at træffe en beslutning i Bruxelles, som pludselig bliver til en sag, når den skal gøres til national lovgivning i det nationale parlament. Men når man er nået så langt, burde det være rutine, for når beslutningerne er truffet, er alt for sent at ændre noget som helst.

Vi har ansvar for beslutningerne

I Danmark har Europaudvalget i Folketinget fra starten af det danske EU-medlemskab været aktivt inde over EU-sagerne. Danske ministre skal have et mandat, før de kan forhandle med deres kolleger i Bruxelles. Folketinget har tilmed nyligt gennemført en reform, der sikrer, at det ikke kun er medlemmerne af Europaudvalget, der i fremtiden skal tage stilling til EU sager. Fremover skal fagudvalgene inddrages på så tidligt et tidspunkt i beslutningsprocessen, at langt flere medlemmer af Folketinget får en reel mulighed for at påvirke. Men indtil reformen for alvor slår igennem i praksis, har selv garvede politikere fortsat den opfattelse, at EU-beslutningerne træffes nærmest apolitisk af teknokrater "nede i Bruxelles".

Præcis som i andre EU-lande bliver det i Danmark ofte forbigået, at den til enhver tid siddende regering har sin del af ansvaret for de fælles EU-beslutninger. Der er altså et stykke vej endnu, før EU anses for at være en del af det indenrigspolitiske spil på lige fod med reformer af velfærdsstaten og det kommunale landskab, integration af indvandrere, og hvad der ellers er genstand for intense politiske forhandlinger.

EU fraværende under valgkampe

Danmark er heller ikke bedre end de andre lande, når der er valg. EU brillerer ved sit fravær forud for hvert eneste folketingsvalg. Under den seneste valgkamp var det usynligt for vælgerne, at sammensætningen af Folketinget afgør, hvilken politik der vil blive ført fra den danske stol ved forhandlingsbordene i Bruxelles. I EU er en minister fra Danmark mere end blot dansker. Han eller hun er først og fremmest politiker, der skal fylde politisk indhold på samarbejdet.

Det er en tilbagevendende diskussion, om EU er et socialt eller et liberalt projekt. Men det afhænger af, hvilke politiske vinde, der blæser i EU's medlemslande. Indholdet af hver eneste EU-beslutning afhænger af, hvem vælgerne har stemt på, sidst der var valg til Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter.

Når EU ikke er et tema i kampen om pladserne i Folketinget, afslører det først og fremmest, at EU-sagerne endnu ikke er en fuldt integreret del af dansk indenrigspolitik. Måske skyldes det, at enhver EU-debat i Danmark har en tendens til at udvikle sig til en diskussion for eller imod EU. Og den debat reserveres til folkeafstemninger. Det kunne derfor ligne et vandtæt alibi, at vælgerne nok skal blive hørt. Hver ting til sin tid.

Men folkeafstemninger skulle jo gerne handle om det, der står på stemmesedlen, og erfaringerne fra Frankrig og Holland viser, at vælgerne svarer på meget andet end det, de bliver spurgt om. Vælgerne bliver spurgt om traktater og jura, men vil hellere udtrykke deres mening om det politiske indhold af EU-samarbejdet.

Når EU på denne vis gemmes af vejen og kun tages frem ved særlige lejligheder, fastholder politikerne befolkningen i den opfattelse, at EU er løsrevet fra almindelig politik. Vælgerne går glip af en debat om de spørgsmål, der ikke kan besvares med et ja eller nej, men kræver politiske visioner.

Anne Mette Vestergaard er europapolitisk chefrådgiver ved Dansk Institut for Internationale Studier